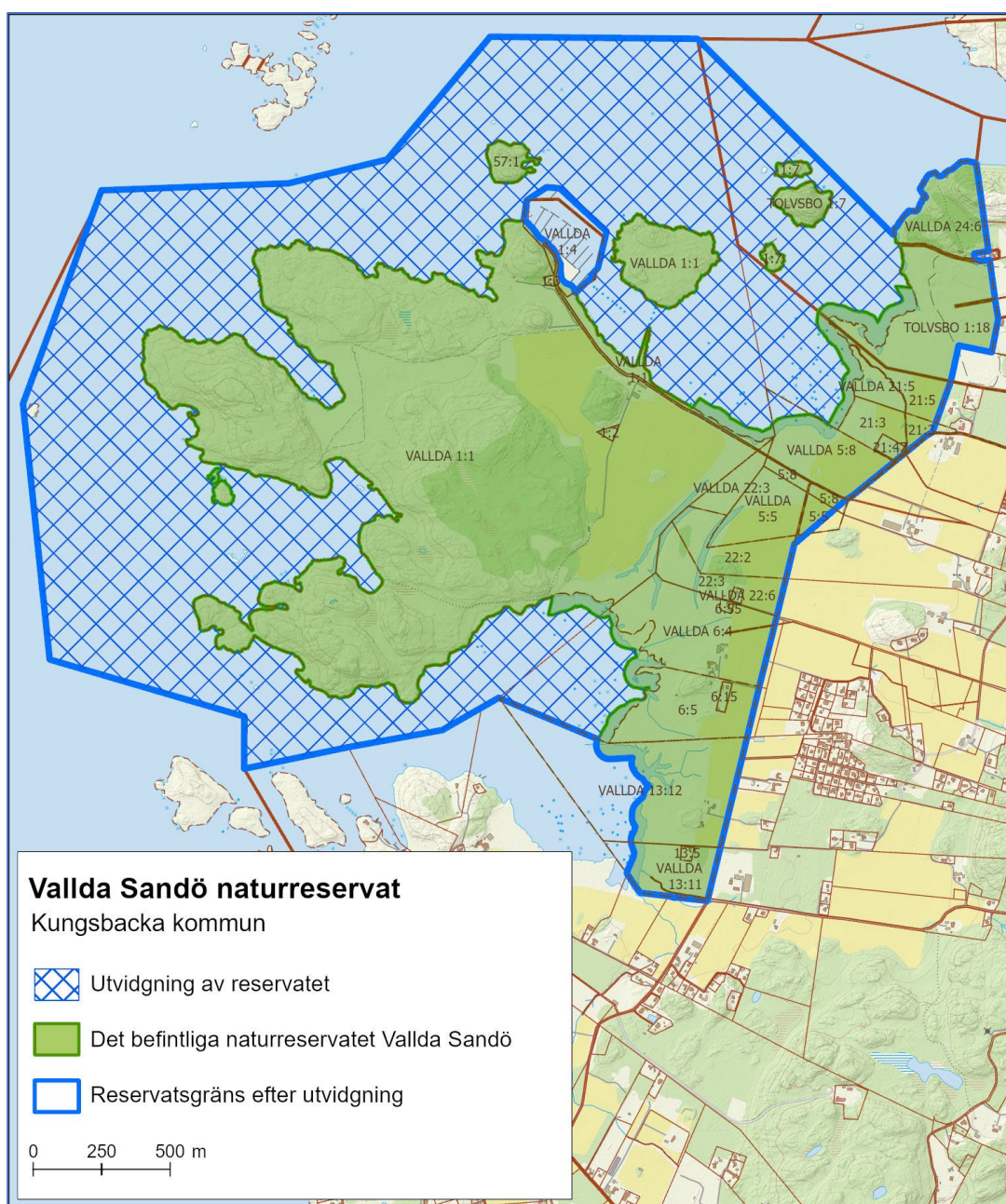

Förslag till nytt beslut för Vallda Sandö naturreservat i Kungsbacka kommun och utvidgning av reservatet

Beslut

Länstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (MB) att Vallda Sandö naturreservat ska utvidgas i vattenområdet enligt karta 1.

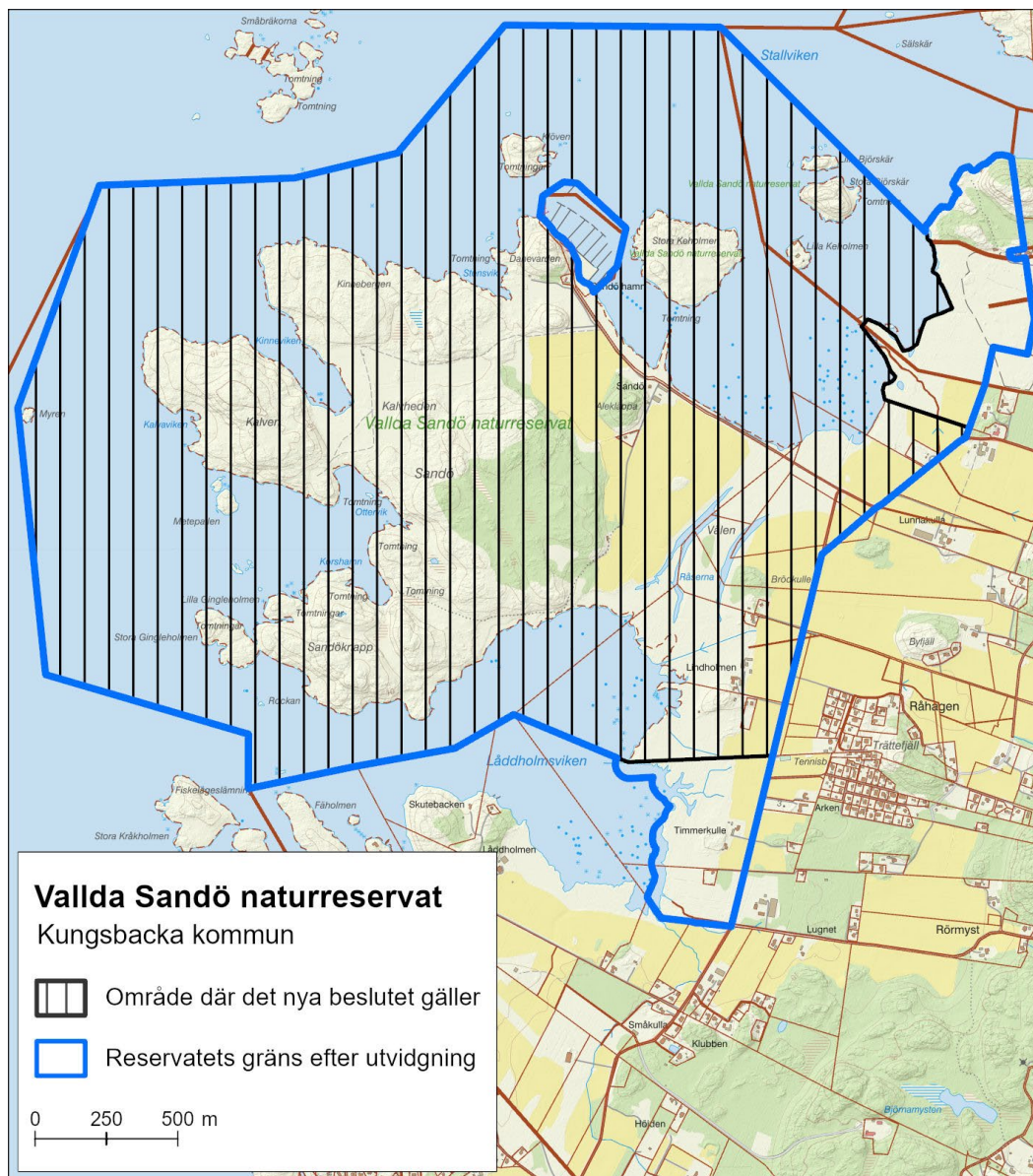

Karta 1. Utvidgning av naturreservatet Vallda Sandö.

2024-05-29

511-5993-23

Länsstyrelsen beslutar vidare att syfte, skäl och föreskrifter enligt nedanstående ska gälla för det område som är markerat på karta 2.

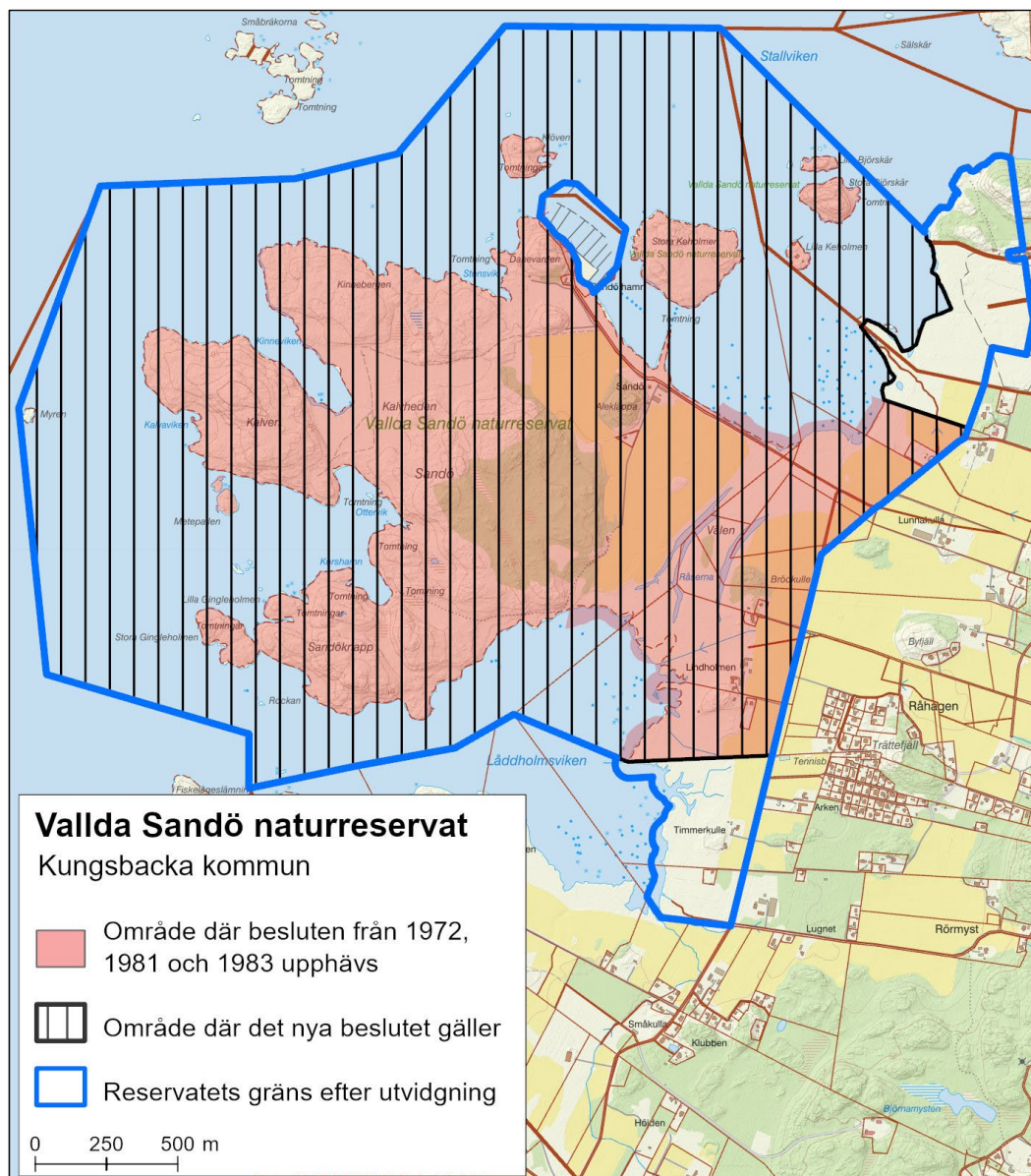

Karta 2. Område där det nya beslutet med syfte, skäl och föreskrifter enligt nedanstående ska gälla.

Länsstyrelsen upphäver med stöd av 7 kap. 7 § MB tidigare meddelade förordnande om Vallda Sandö naturreservat dnr 11.121-2571-71 från 1972-03-13, Länsstyrelsens beslut om fastställelse av skötselplan dnr 11.131-2580-80 från 1981-10-30 samt Länsstyrelsens beslut om ändrade föreskrifter dnr 11.122-585-83 från 1983-03-08 i de delar av reservatet som har markerats med transparent röd färg på karta 3.

2024-05-29

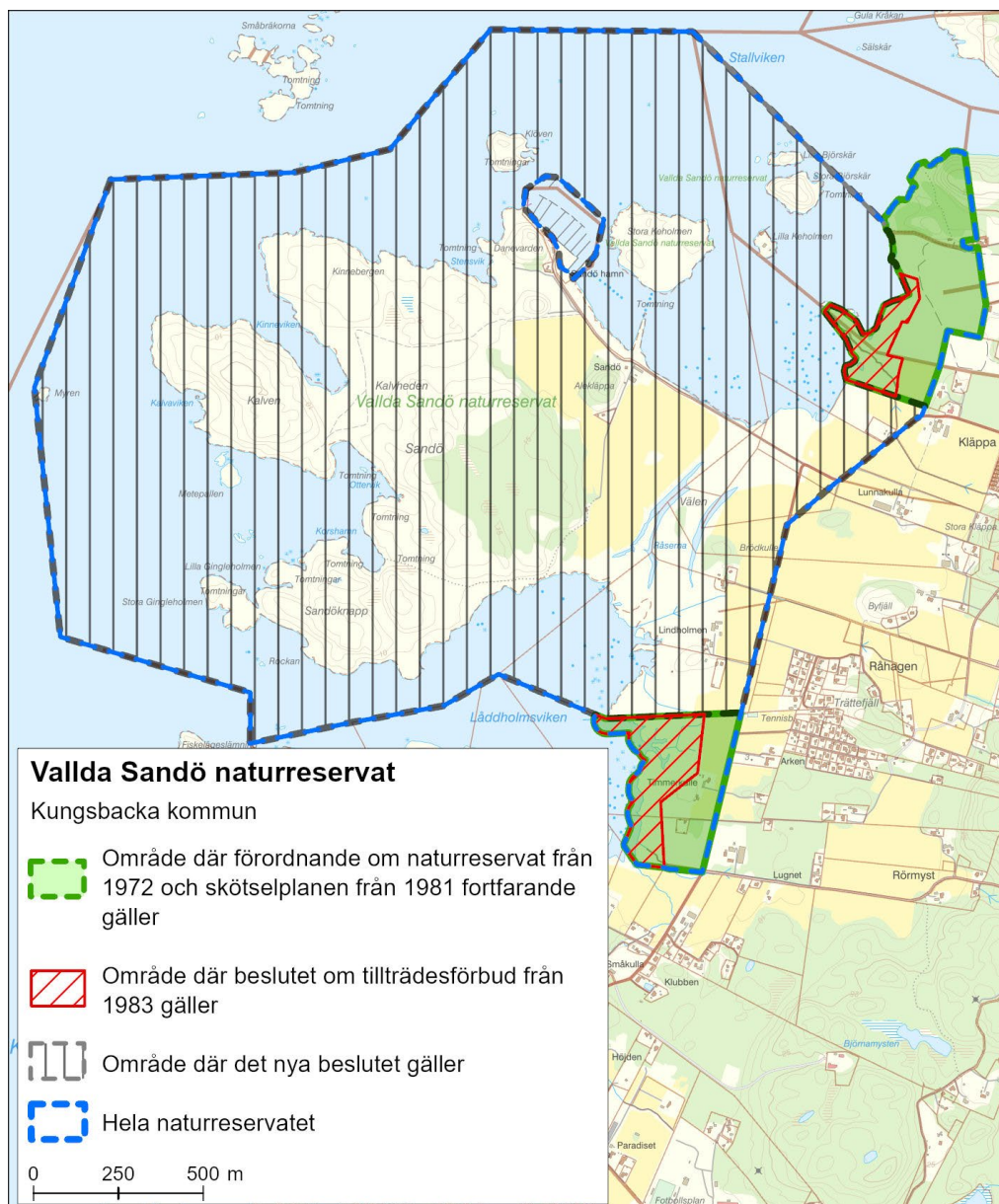
511-5993-23

Karta 3. Område inom naturreservatet där det gamla beslutet upphävs och där syfte, skäl och föreskrifter enligt nedanstående ska gälla.

Området där det nya beslutet gäller består av utvidgningen samt av den del av det befintliga naturreservatet som utgörs av fastigheterna Vallda 1:1, 1:2, 1:3, 1:4, 5:5, 5:8, 6:4, 6:5, 6:15, 6:55, 21:3, 21:5, 21:47, 22:2, 22:3, 22:6, 57:1 och Vallda S:12 och S:40 samt Tolvsbo 1:7.

I övriga delar av det befintliga naturreservatet (se karta 4) ska ovan nämnda förordnanden från 1972, 1981 och 1983 gälla oförändrat (se bilaga 2.).

Karta 4. Område inom naturreservatet där det gamla beslutet fortfarande gäller.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 1).

Syfte med naturreservatet

Syftet med reservatet i den aktuella delen är att bevara biologisk mångfald, att bevara och vårda värdefulla naturmiljöer, samt att återställa och utveckla värdefulla livsmiljöer för skyddsvärda arter.

2024-05-29

511-5993-23

Vadarfåglar, änder, tärnor och andra markhäckande fåglar, rastande fåglar, hävdgynnade arter knutna till områdets betesmarker, naturligt förekommande marina organismer, strandängar, kusthedar och grunda havsmiljöer ska alla gynnas.

Strukturer och funktioner som är viktiga för vadarfåglar, änder, tärnor och andra skyddsvärda arter knutna till odlingslandskapet ska bevaras och utvecklas. Vegetationen i naturbetesmarkerna ska vara hävdpräglad med stort inslag av nektar- och pollenproducerande arter. På strandängarna ska graden av predation och mänsklig störning vara låg. Tångvallar, skonor, småvatten, våtmarker, ljung i olika utvecklingsstadier, viss tuvighet och bar sand är viktiga strukturer. I havsområden ska de marina naturmiljöerna och arterna förekomma och utvecklas under naturliga förutsättningar. Artsammansättningen, populationsstorleken och storleksfördelningen av de marina arterna ska styras av naturliga förutsättningar. Detta gäller speciellt arter som har en viktig strukturerande funktion i det marina ekosystemet.

Området ska vara attraktivt och tillgängligt för rekreation och friluftsliv i den mån områdets biologiska värden inte hotas.

Syftet skall nås genom att:

- det öppna kustlandskapet bevaras
- land- och vattenmiljöerna skyddas mot exploatering
- störningar på fågellivet minimeras
- jakt genomförs på arter som skadar eller dödar fåglar och ägg
- ankringsmetoder som kan skada havsbottnar samt marin flora och fauna förbjuds
- sjöfåglar, marina organismer och havsbottnar skyddas genom reglering av skadliga fiskemetoder
- igenvuxna delar av hedar och strandängar restaureras
- hedarna sköts med metoder som gynnar nektar och pollenproducerande växter och insekter som är knutna till naturtypen
- skyddsvärda arter knutna till hävdade strandängar gynnas
- det skapas nya öppna småvatten och hydrologin återställs i betesmark
- främmande arter bekämpas om de riskerar att skada de naturvärden som ska bevaras
- nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper beaktas i skötseln av området
- information om områdets naturvärden och anläggningar för friluftslivet iordningställs och underhålls på platser där de inte påverkar naturvärden eller landskapsbild negativt

2024-05-29

511-5993-23

- forskning, vetenskapliga studier, uppföljning och inventeringar med syftet att öka kunskapen om marina ekosystem, fåglar, andra hotade arter, naturvårdsbiologi och skötselmetoder främjas.

Skälen för beslutet

De terrestra delarna av området är sedan 1972 skyddat som naturreservat och sedan 1995 som Natura 2000-område. Dessa delar har höga naturvärden dels i form av ett rikt fågelliv dels i betade, öppna, artrika havsstrandängar och kusthedar.

Reservatet omges av ett oexploaterat vattenområde som är värdefullt för rastande och övervintrande fåglar då de grunda bottenarna hyser viktiga födoresurser i form av fisk, musslor och andra evertebrater som exempelvis havsborstmaskar. De grunda bottenarna är essentiella uppväxt- och födosökmiljöer för flera fisk- och kräftdjursarter. Speciellt viktiga är ålgräsängar, ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten samt block- och stenbottnar beväxta av makroalger.

Under åren 2018 – 2023 registrerades 53 rödlistad och 45 regionalt intressanta arter i området.

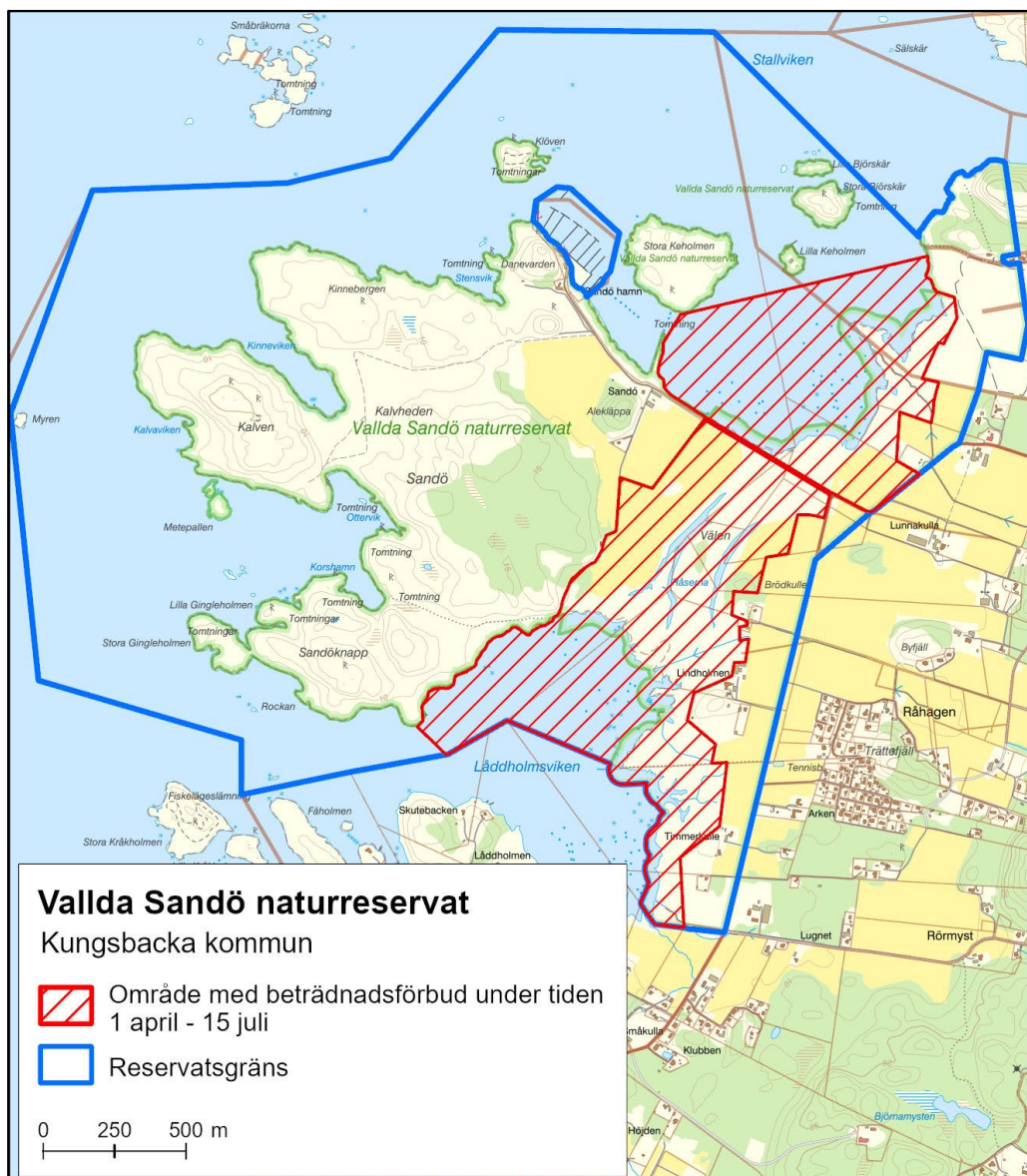
Området har också stor betydelse för bad- och friluftslivet utmed den nordhalländska kusten och det har ett stort antal besökare.

Under senare tid har hävden i delar av området varit svag vilket riskerar att påverka naturvärdena negativt. Naturvärden skadas också av störningar från verksamheter, människor och hundar, fysisk exploatering i marina miljöer, mekaniska skador på havsbotten, fiske med skadliga och icke selektiva redskap, jakt under perioder när fåglarna är särskilt känsliga för störning samt av predation på fågelungar och ägg av exempelvis kråkfåglar och rovdäggdjur.

De viktigaste åtgärderna för att bevara och utveckla naturvärdena är att vidmakthålla och förbättra hävden, skydda fåglarna från störningar, utvidga naturreservatet så att de omgivande marina bottenarna och sjöfåglar samt marina arter skyddas, förhindra exploatering och fysiska skador i de marina miljöerna, samt att restaurera våtmarker och tillskapa fler småvatten.

Föreskrifter

Med stöd av 7 kap. 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom den aktuella delen av reservatet är det, utöver vad som annars gäller, förbjudet att inom området:

Karta 5. Område med beträdnadsförbud.

1. under tiden 1 april - 15 juli vistas i området som är markerat på karta 5. Förbudet gäller inte vid skötsel av betesmark och betesdjur. Förbudet omfattar inte befintlig bilväg
2. uppföra byggnad, anordning eller anläggning
3. uppföra mast eller antenn, vindkraftverk, anlägga luft- eller markledning, eller framdra rör eller ledning i vattnet eller på botten

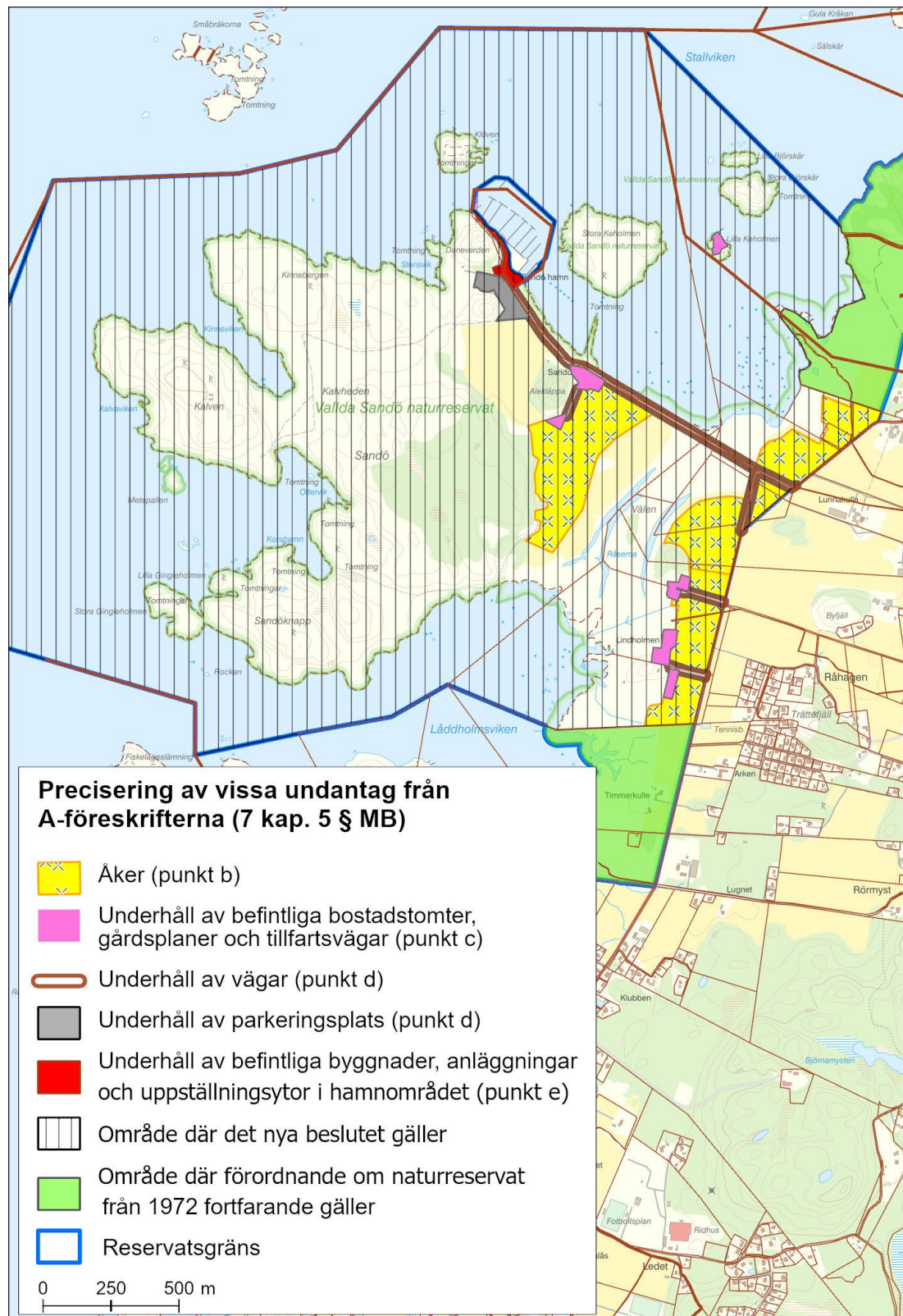
2024-05-29

511-5993-23

4. anlägga väg, parkeringsplats, anordna camping eller uppställningsplats för husbil, husvagn, båtrailer eller motsvarande
5. anlägga brygga eller pir, vall, pålning, stensättning, vågbrytare eller erosionskydd
6. borra, spränga, schakta, gräva, muddra eller markbearbeta
7. bedriva täkt av till exempel block, sten, grus, sand, lera eller matjord, tång eller alger
8. anordna upplag, tippa, valla in vattenområde eller fylla ut
9. dika, dämna, dikesrensa eller utföra annan åtgärd som kan påverka områdets hydrologi. Med Länsstyrelsen tillstånd är det dock tillåtet att underhålla dike enligt bestämmelserna i 11 kap. 17 § miljöbalken under förutsättning att diket är lagligt anlagt.
10. kalka, gödsla eller sprida bekämpningsmedel
11. plöja, harva eller på annat sätt bryta vegetationstäcket, så in eller plantera växter
12. anlägga eller bedriva odling av växt- eller djurarter inom vattenområdet
13. ta bort eller skada stengärdesgård, odlingsröse eller annan kulturlämning
14. uppföra stängsel eller hägnad. Förbudet gäller inte stängsel för betesdjur. Det är dock inte tillåtet att använda taggtråd till stängsel eller hägnader
15. tillskottsutfodra betesdjur i naturbetesmark
16. sätta upp tavla, affisch, skylt eller göra inskrift
17. framföra motordrivet fordon på land annat än på bilväg eller parkera annat än på anvisad plats
18. anlägga förtöjningsanordning, samt att ankra eller förtöja med kätting som vilar på havsbotten
19. bedriva jakt
20. inplantera för området främmande arter samt att
21. ha hund okopplad annat än vid insamling av betesdjuren och vid eftersök av skadat vilt.

Dessutom är det förbjudet inom den aktuella delen av reservatet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

22. bygga ut eller ändra befintlig byggnad, anordning eller anläggning och att
23. anordna tävling, lägerverksamhet eller andra arrangemang.

Karta 6. Undantag från vissa A-föreskrifter.

2024-05-29

511-5993-23

Inom den aktuella delen av reservatet ska ovanstående A-föreskrifter inte utgöra hinder för:

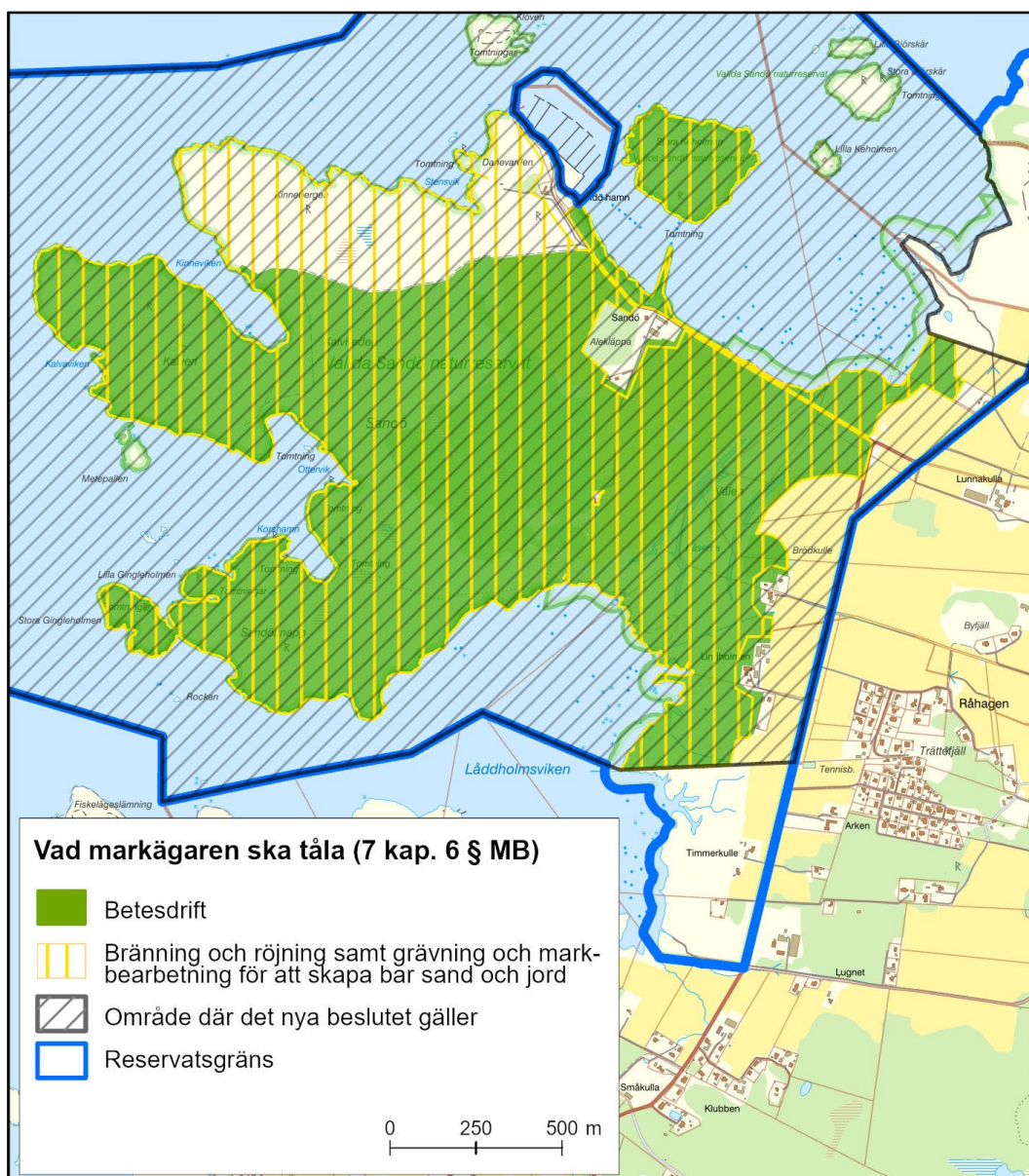
- a. förvaltaren, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som framgår av föreskrifterna B 1 - 13 som behövs för att tillgodose syftet med reservatet
- b. i samband med åkerbruk markbearbeta, så, skörda, sprida kalk, gödsel- och bekämpningsmedel samt köra med fordon inom områden som betecknas som åker på karta 6
- c. underhåll av de befintliga byggnader, bostadstomter och gårdsplaner som har markerats på karta 6
- d. underhåll av de vägar och den parkeringsplats som markerats på karta 6 under förutsättning att:
 - inget material tillförs området som kan innehålla för området främmande arter eller förorenande ämnen
 - överskottsmassor och överblivet material forslas ut ur naturreservatet
- e. underhåll av befintliga byggnader, anläggningar och uppställningsytor i hamnområdet som har markerats på karta 6
- f. underhåll av ledningar och ledningsgator under förutsättning att:
 - markskador minimeras och eventuellt uppkomna skador repareras
 - inget material tillförs området som kan innehålla för området främmande arter eller förorenande ämnen
 - överskottsmassor och överblivet material forslas ut ur naturreservatet
 - åtgärder genomförs under perioden 1 september – 28 februari
 - framkomlighet på stigar inte har försämrats när arbetet har avslutats
 - hänsyn tas till betesdjur, stängsel och friluftsanordningar och att
 - informationsskyltar sätts upp vid reservatparkeringen innan åtgärder påbörjas, om åtgärderna tar minst två dagar. Dessa ska innehålla information om vad som görs och telefonnummer till kontaktperson. Skyltarna ska tas ner direkt efter det att åtgärden avslutats
- g. akuta reparationsåtgärder på ledningar. Undantaget omfattar inte förebyggande röjning av ledningsgator, planerat byte av ledningar eller stolpar, flytt av ledningar eller andra åtgärder som kan planeras. Vid åtgärderna ska skador på mark, stigar, stängsel och friluftsanordningar undvikas, men om de uppstår ska de återställas så fort som möjligt, dock senast inom tre månader
- h. jakt på däggdjur, vitkindad gås, grågås, kanadagås, kråkfågel och havstrut under tiden 1 november – 28 februari samt jakt på skadat vilt och eftersök av skadat vilt och i samband därmed medföra okopplad hund.

2024-05-29

511-5993-23

B. För att tillgodose syftet med reservatet förpliktigas med stöd av 7 kap. 6 § MB ägare och innehavare av särskild rätt till marken i den aktuella delen att tåla åtgärder inom området enligt följande:

1. utmärkning av naturreservatets gräns och områden med beträdnadsförbud enligt Naturvårdsverkets anvisningar
2. betesdrift inklusive stängsling, slåtter, tuvfräsning, bränning och röjning av igenväxningsvegetation som träd och buskar, i de betesmarker där markägaren inte själv kan eller vill upprätthålla den hävd som krävs för att uppnå god bevarandestatus för områdets naturtyper och arter (se karta 7.1)

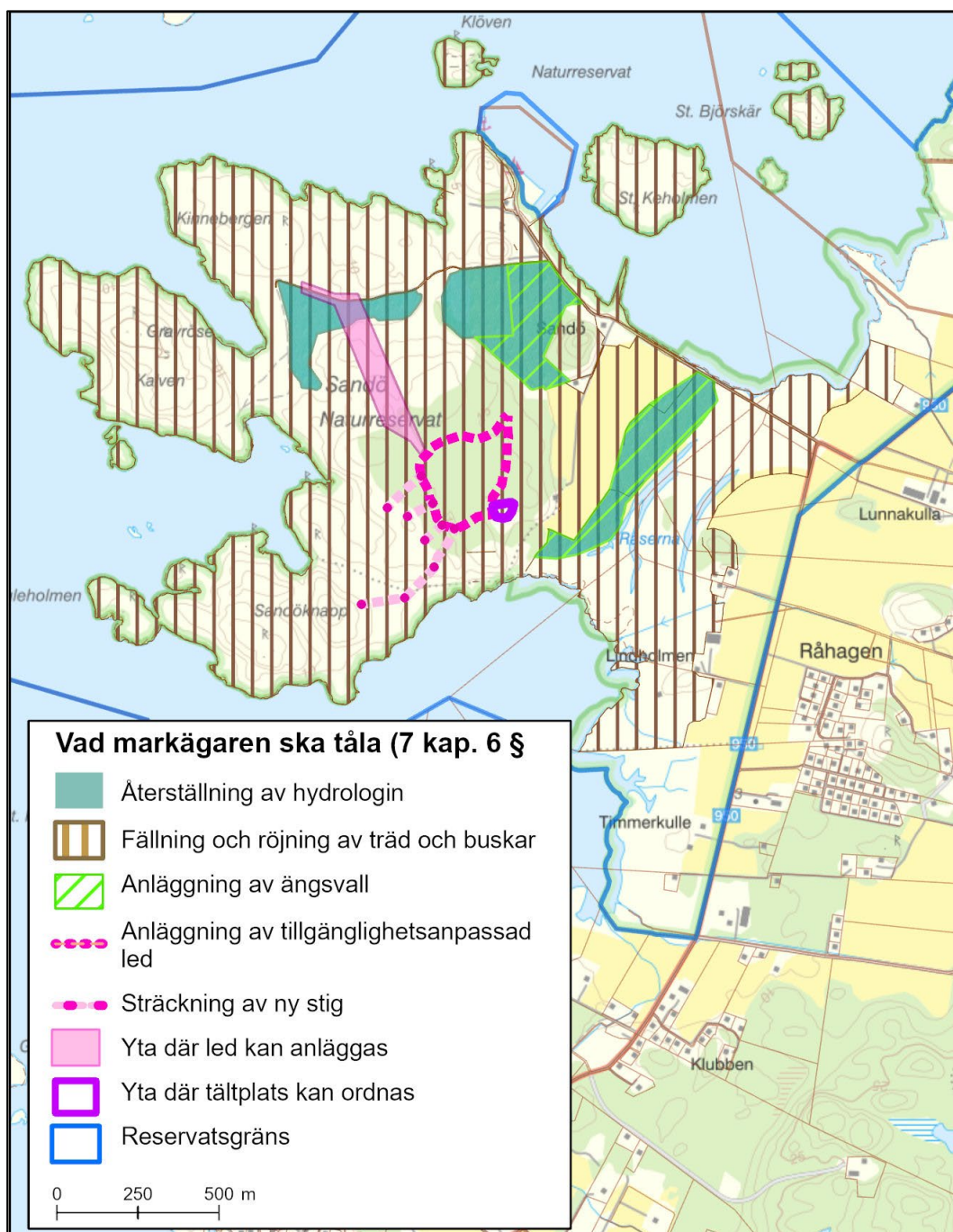
Karta 7.1. Kartan visar var i området vissa B-föreskrifter gäller.

3. grävning och markbearbetning för att skapa bar sand/jord i strandängar och på kusthedar (se karta 7.1)
4. anläggning av ängsvall (se karta 7.2)

2024-05-29

511-5993-23

5. åtgärder för att återställa hydrologin, som till exempel restaurering av våtmark och igenläggning av diken samt anläggning av småvatten (se karta 7.2)
6. fällning och röjning av träd samt naturvårdande skötsel av träd så som veteranisering och hamling (se karta 7.2)
7. anläggning av tillgänglighetsanpassad led och tältplats med vindskydd samt utmärkning av ny stig, (se karta 7.2) samt uppsättning av bänkbord på halvön.

Karta 7.2. Kartan visar var i området vissa B-föreskrifter gäller.

2024-05-29

511-5993-23

8. underhåll av friluftslivsanordningar
9. naturvårdande jakt på vildsvin, grävling, mink, iller, mård, räva, kråkfågel, havstrut, trana, grågås, vitkindad gås och kanadagås. I samband med denna jakt har förvaltaren eller den förvaltaren uppdrar åt, rätt att medföra hund och vid behov använda, åtel, vätte, bulvan och jaktorn, samt laserpekare för att skrämja gässen
10. bekämpning av främmande arter
11. utsättning av hotade arter om det behövs för att stärka artens möjlighet till långsiktig överlevnad i länet samt
12. undersökningar och dokumentation av friluftsliv, mark, vatten samt växt-, svamp- och djurliv.

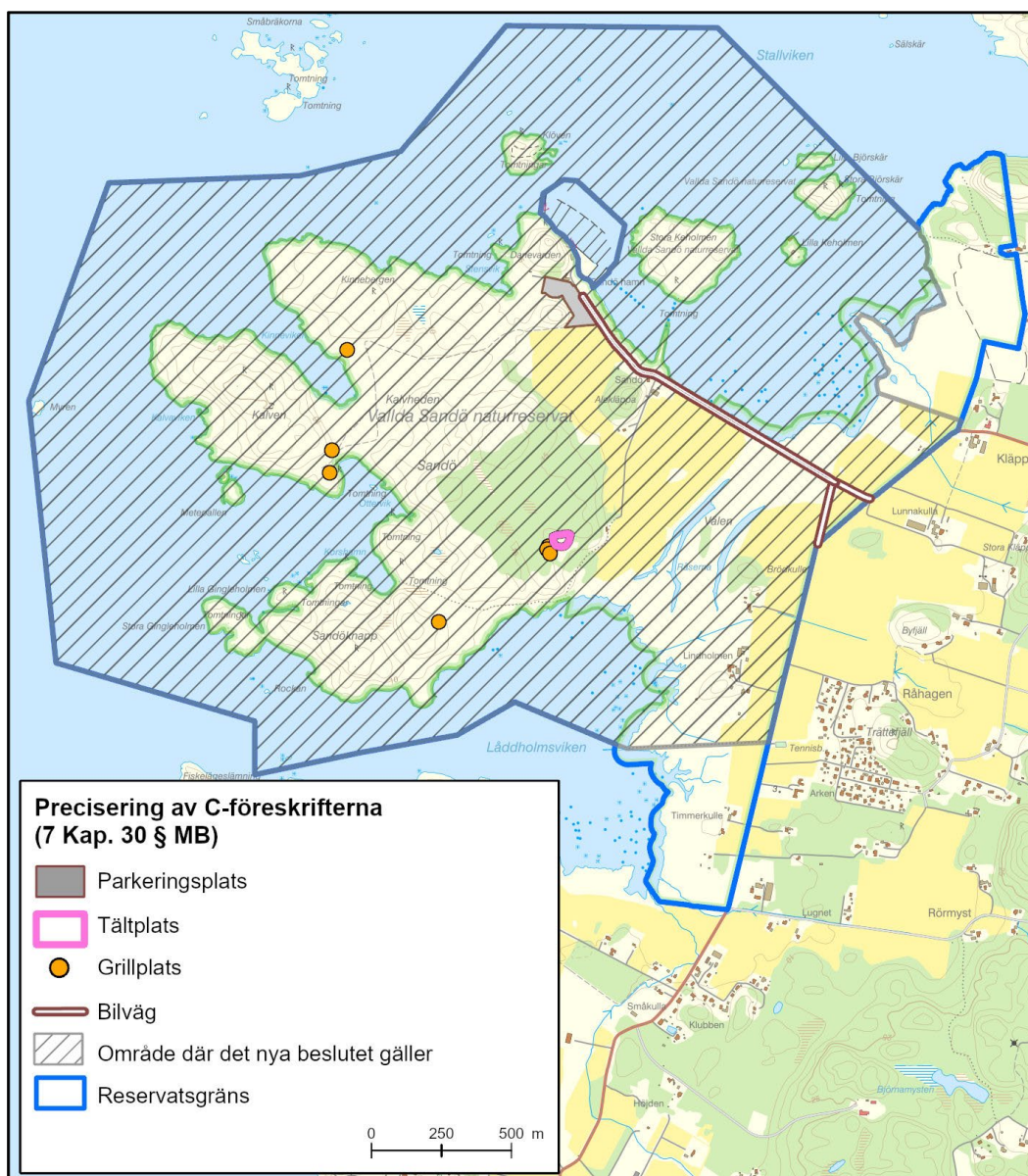
C. Med stöd av 7 kap. 30 § MB, om rätten att färdas och vistas i den aktuella delen av reservatet är det utöver vad som annars gäller förbjudet att:

1. under tiden 1 april - 15 juli vistas i det område som är markerat på karta 5. Förbudet omfattar inte befintlig bilväg (se karta 5)
2. framföra motordrivna fordon på land annat än på befintliga vägar eller parkera annat än på markerad parkeringsplats (se karta 8)
3. ha husvagn eller husbil parkerad i reservatet kl. 22:00 - 06:00
4. sätta upp tält annat än på anvisad tältplats (se karta 8)
5. elda annat än på anvisad plats (se karta 8)
6. cykla annat än på befintliga vägar (se karta 8)
7. åka vattenskidor, wakeboard eller liknande vattensportsutrustning efter båt
8. utöva brädsegling, kitesurfing, skärmflygning, drakflygning eller liknande aktiviteter
9. starta eller landa med bemannat eller obemannat luftfartyg till exempel helikopter, gyrokopter, drönare eller modellflygplan
10. ha båt upplagd på stranden, ankrad eller förtöjd mellan kl. 22:00 - 06:00
11. anlägga förtöjningsanordning, samt att ankra eller förtöja med kätting som vilar på havsbotten
12. sätta upp tavla, affisch, skylt, snitsel eller göra inskrift
13. gräva eller på annat sätt skada eller förstöra fast naturföremål eller ytbildning
14. skada, plocka eller samla in växter, mossor, lavar, alger eller svampar annat än enstaka exemplar. Förbudet gäller inte plockning av bär eller matsvamp
15. anlägga eller bedriva odling av växt- och djurarter inom vattenområdet
16. bedriva jakt
17. rida annat än på befintliga bilvägar (se karta 8)

2024-05-29

511-5993-23

18. ha hund okopplad
19. inplantera för området främmande arter
20. på störande sätt utnyttja ljudanläggning samt att
21. vidta åtgärder som kan verka störande på djurlivet exempelvis att från nära håll fotografera boplats

Karta 8. Kartan visar var man får parkera, vägar där man får köra motorfordon, cykla och rida, var man får grilla, samt den yta där det är tillåtet att tälta.

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

22. anordna lägerverksamhet, tävlingar eller andra arrangemang.
23. utföra undersökningar som innebär markering, insamling, fångst eller annan påverkan på naturmiljön. Detta krav om tillstånd gäller dock inte vid insamling av enstaka individer av en art av ryggradslösa djur och insamlingen krävs för att

2024-05-29

511-5993-23

en säker artbestämning ska kunna ske och insamlingen görs manuellt genom plockning, håvning eller motsvarande (alltså att fallor inte används)

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för:

Kustbevakningen i myndighetsutövning

Upplysningar

Om föreskrifterna

A-föreskrifterna gäller för åtgärder och verksamheter som genomförs med stöd av äganderätt eller andra juridiska rättigheter, till exempel nyttjanderätt och servitut. I det fall en åtgärd som enligt lag enbart får utföras av en rättighetsinnehavare, utförs av en person som saknar rättighet, omfattas denna person av de förbud som meddelas i A-föreskrifterna. Således gäller A-föreskrifterna till exempel för alla personer som röjer sly eller avverkar i reservatet, eftersom en sådan åtgärd endast får utföras av rättighetsinnehavare (eller av annan efter medgivande från rättighetsinnehavare).

C-föreskrifterna gäller för allmänheten. Föreskrifterna riktar sig även till markägaren och andra med särskild rätt till fastigheten då dessa utövar aktivitet som inte är knuten till dessa rättigheter.

Länsstyrelsen vill också upplysa om att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken (C-föreskrifterna) träder i kraft tre veckor efter att kungörelsen av reservatsbeslutet utkommit från trycket, oavsett om beslutet överklagas.

Ersättning

I 31 kap. miljöbalken finns bestämmelser om rätt till ersättning från staten med anledning av föreskrifter om inskränkningar i pågående markanvändning i naturreservat.

Andra bestämmelser

Länsstyrelsen erinrar även om att andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för syftet med reservatet, eller som ett komplement till föreskrifterna är bland andra:

7 kap. 13-18h §§ miljöbalken, strandskyddsbestämmelser

Strandskydd om 300 meter råder på båda sidor om strandlinjen vid havet och inom 100 meter från vattendrag. Strandskyddets syfte är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv samt att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Åtgärder som kan skada eller motverka syftet med strandskyddet är förbjudna.

2024-05-29

511-5993-23

7 kap. 27–29 §§ miljöbalken, Natura 2000

Det krävs tillstånd för att vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. Detta gäller även åtgärder som utförs utanför det aktuella området, om det får effekter inom området.

11 kap. miljöbalken, vattenverksamhet, samt lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Med vattenverksamhet avses bland annat uppförande, ändring, lagning och utrivning av dammar, bortledning av vatten, grävning och rensning av vattenområden samt andra åtgärder i vattenområden om åtgärden syftar till att förändra vattnets djup eller läge. Även åtgärder som utförs för att avvattna mark eller som utförs för att sänka eller tappa ur ett vattenområde eller skydda mot vatten, när syftet med åtgärden är att varaktigt öka en fastighets lämplighet för ett visst ändamål är att betrakta som vattenverksamhet (markavvattning).

12 kap. 6§ miljöbalken, samrådsplikt

För verksamheter och åtgärder som kan ändra naturmiljön väsentligt krävs samråd med Länsstyrelsen, i de fall verksamheten eller åtgärden inte omfattas av tillståndspflicht eller anmälningsplicht enligt miljöbalken.

4–9 §§ artskyddsförordningen (2007:845), fridlysta arter

Många arter är fridlysta. Det innebär att djuren och växterna inte får skadas eller störas, och i många fall även att fortplantningsområden och viloplatsar är skyddade. Alla fåglar, groddjur, kräldjur, fladdermöss samt orkidéer är fridlysta, och dessutom ett urval av andra organismer.

Artikel 7 i Europaparlamentets och Rådets Förordning (EU) nr 1143/2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter

Invasiva främmande arter av unionsbetydelse får inte avsiktligt tillåtas reproducera sig, växa eller odlas.

2 kap. 1, 6–8 §§ kulturmiljölagen (1988:950), om fornlämningar

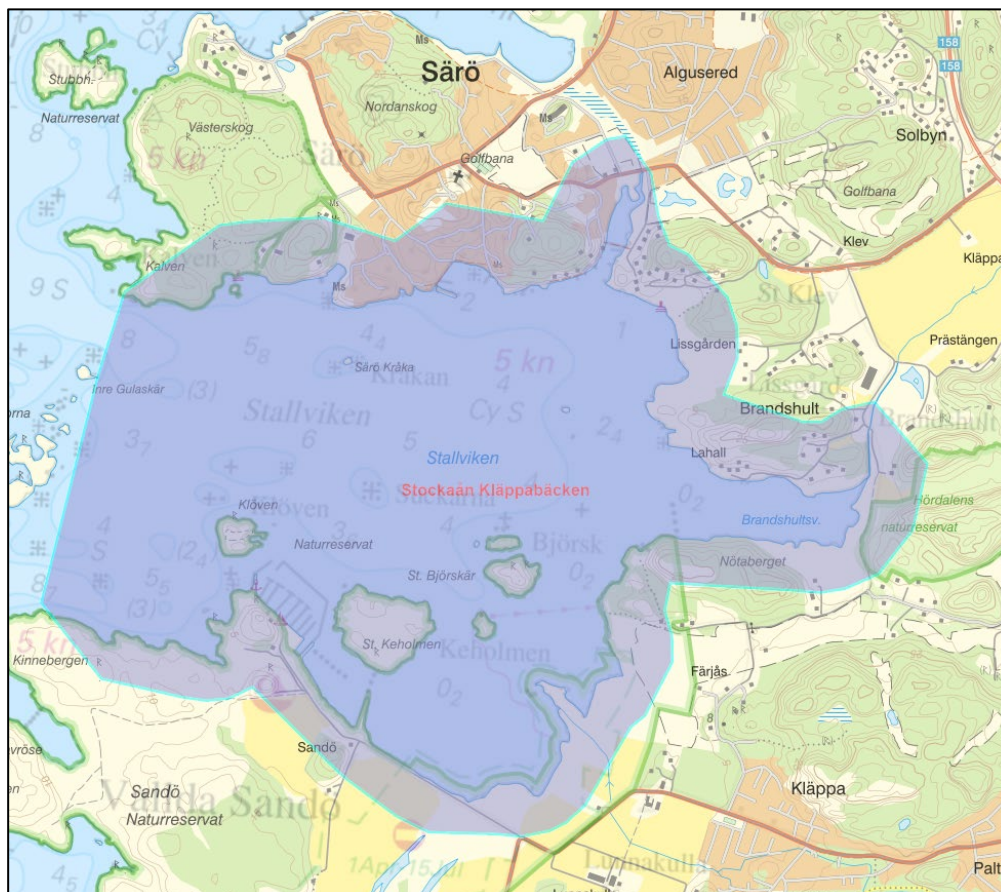
De fornlämningar som återfinns inom reservatet är skyddade enligt lag. Det är förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning. Riksantikvarieämbetet och Länsstyrelsen får vidta de åtgärder som behövs för att skydda, vårda och undersöka en fornlämning.

2 kap. 1–8 §§ och 12 §, 6 kap. 2, 8 §§ förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen. Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:36) om fiske i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön (särskilt 3 kap. 2–3 §§). Havsområdet i den norra delen av den föreslagna utvidgningen omfattas av ett fredningsområde för fisk (Stockaån, Kläppabäcken). Inom fredningsområdet är fiske förbjudet fr.o.m. den 1

2024-05-29

511-5993-23

oktober t.o.m. den 31 mars. Förbudet gäller inte fiske med hummertina. Från 1 april till 30 september får fiske inom fredningsområdena bedrivas endast med landvad efter sill, skarpsill eller makrill, med hummertina och med handredskap om fiskemetoden som sådan inte kräver användning av båt eller utgörs av angeldonsfiske eller liknande metod.

Karta 9. Fredningsområde för fisk

Beskrivning av området

Naturreservatet Vallda Sandö bildades 1972. Detta nya beslut omfattar endast vissa delar av reservatet (se karta 2). I övriga delar av reservatet gäller fortfarande de gamla besluten (se karta 4). Det befintliga reservatet består av en halvö med fyra bergiga uddar som omges av ett typiskt skärgårdslandskap med öar, skär och grunda havsbottnar. Halvön är förenad med fastlandet genom vidsträckta och sankta strandängar som övergår i åkermark i reservatets östra delar. Hällmarkshedar, delvis igenväxande, med grunda jordar och kala urbergsklippor dominerar ute på halvön men här ingår även sandiga badvikar, mindre kärr i terrängsvackor, mindre alsumpskog samt planterad tallskog. Halvön är ett välbesökt friluftsområde.

I detta beslut vidgas naturreservatet ut i ett vidsträckt havsområde som omger halvön med grunda vikarna i norr och söder. Havsområdet är i huvudsak oexploaterat och innehåller bland annat blottade ler- och sandbottnar, ålgräsängar samt block- och stenbottnar beväxta av makroalger.

2024-05-29

511-5993-23

Uppgifter om reservatet

Namn	Vallda Sandö
Kommun	Kungsbacka
Distrikt	Vallda och Släp
Reservatet bildades år	1972
Reservatet utvidgades år	
Areal	631 hektar varav cirka 355 ha vatten (hav)
Lägesbeskrivning	Vid havet på västra sidan av Onsalahalvön, c a 8 km rakt väster om Kungsbacka tätort.
Mittkoordinater (SWEREF 99 TM)	N 315793, E 6375756
Naturgeografisk region	15d Cent. V-kustens skärgårds- & kustområde
Maringeografisk region	Atlantic
Typindelning av kustvatten enligt vattendirektivet	1. Västkustens inre kustvatten, 4. Västkustens yttre kustvatten
Naturvårdsregister-ID	2001959
Fastigheter och samfälligheter	1:1, 1:2, 1:3, 1:4, 5:5, 5:8, 6:4, 6:5, 6:15, 6:55, 13:12, 21:3, 21:5, 21:47, 22:2, 22:3, 22:6, 57:1 och Vallda GA:22, S:5, S:12, S:27 och S:40 samt Tolvbo 1:7 och 1:18.
Markägarkategori	Stiftelse, privat, kommun, allmänt vatten
Förvaltare	Västkuststiftelsen
Natura 2000-område	Vallda Sandö SE0510064

Länsstyrelsens bedömning

Behov av ett nytt beslut

Växt- och djurlivet i reservatet är rikt med de högsta naturvärdena knutna till strandängarna, de öppna ljunghedarna och de grunda marina bottarna. De salta strandängarna har den finaste strandängsfloran i länet och här finns flera typiska växter för öppna, kustnära betesmarker som kustarun, trift, smultronklöver, och ovanliga arter som marrisp, saltmålla och sandmålla. På strandängen har fynd bland andra gjorts av de hotade fjärilarna nätsäckspinnare (CR), senaste gången den sågs var 2002, samt strandkvanneblomvecklare (VU) och glasörtssäckmal (VU). På hedarna kan man bland andra finna mottmätare (EN), storspov (EN), gulbrunt nejlikfly (VU) ljungtofsspinnare (VU) svarthakad buskskvätta (VU), sandödla (VU) och kullerlöpare (VU).

Området utgjorde för omkring 20 år sedan en av västkustens viktigaste rast- och häckningslokal för vadare. Inom området häckade skyddsvärda fågelarter som gulärta, sydlig kärrensnäppa, tofsvipa, rödbena, strandkata, enkelbeckasin och större strandpipare (ur Ornitologisk värdering av strandängar i norra Halland 2001).

2024-05-29

511-5993-23

Störningar på fågellivet från människor och hundar har ökat liksom predation på fågelägg och fågelungar av exempelvis kråkfåglar, mink och räv. Allt fler vitkindade gäss och grågäss uppehåller sig i området. Betesskador åstadkomna av gäss i reservatet har varit ett återkommande problem och en intensiv jakt på gäss har bedrivits i delar av området med störningar för övrigt fågelliv som följd. Antalet häckande vadarpar på strandängarna har minskat drastiskt sedan 2001.

Naturvärdena i havsområdet riskerar att påverkas av exploatering i de marina miljöerna, täktverksamhet och störning på havsbottnarna genom fiske med skadliga och icke selektiva metoder.

Behov av att utvidga naturreservatet

Vattenområdet hyser viktiga födoresurser för häckande, rastande och övervintrande fåglar. I de grunda bottenarna med sina rev och mjukbottenar finns ett rikt marint liv med olika alger, ålgräsängar, ryggradslösa djur och fiskar. Det är just de produktionsrika grunda bottenarna och ansamlingarna av tång med mängder av olika småkryp som är viktiga orsaker till områdets stora kvaliteter för rastande och häckande fåglar. Dessa bottenar är idag oskyddade men ges i detta beslut ett långsiktigt skydd mot exploatering.

Genom detta beslut utvidgas också området där det råder beträdnadsförbud vid Stallviken och Låddholmsviken ut i vattnet. Området med beträdnadsförbud utvidgas eftersom rastande och häckande fåglar påtagligt störs när människor vistas i de grunda havsområdena i vikarna. Om de störs vid födosökstillfället kan de tvingas flyga i väg till områden med sämre näringstillgång vilket leder till sämre överlevnad under den ansträngande flyttningen.

Behov av att skärpa föreskrifterna för naturreservatet

De terrestra delarna av naturreservatet ingår i Natura 2000-nätverket och enligt *16 och 19 §§ förordningen om områdesskydd* ska inom ramen för sina befogenheter och ansvarsområden myndigheterna vidta de åtgärder som behövs eller är lämpliga med hänsyn till det skyddsintresse som föranlett att ett område förtecknats som Natura 2000-område. Myndigheterna ska särskilt bevaka att en gynnsam bevarandestatus bibehålls eller återställs för berörda livsmiljöer och arter.

Under ett antal år har hävden i reservatet bitvis varit bristfällig. Delar av hedarna och strandängarna är igenväxande. Förvaltaren behöver kunna sätta in fler insatser för att hävden ska vara optimal för naturvårdsintressanta, hävdberoende arter som lever i reservatet. Förvaltaren måste också kunna jaga predatorer och arter som konkurrerar med strandängsvadarna.

De svenska populationerna av flera av arterna som häckar och rastar i området är sannolikt inte självbärande och bristen på lämpliga häckningsplatser är en viktig orsak till detta. För att syftet med reservatet: att gynna rastande och häckande fåglar bland änder, vadare och tärnor ska kunna uppnås är det viktigt att fåglarna kan finna områden där mänskliga aktiviteter, som till exempel utövande av vattensporter eller

2024-05-29

511-5993-23

jakt, inte stör. Beroende på omfattning och tidpunkt kan störningar leda till att fåglarna lämnar ägg eller ungar obevakade under kortare eller längre tid. Ägg och ungar utan föräldrarnas skydd riskerar att drabbas av predation, till exempel om trutar eller kråkfåglar befinner sig i närheten under störningen. Sökandet efter föda blir mindre effektivt av att fåglarna hela tiden måste vara på sin vakt och stressen kan leda till försämrad reproduktion. Rastande fåglar kan drabbas, stressas och skrämmas bort från ett av få lämpliga födosöksområden utmed flyttrutten. Eftersom fåglar har en snäv energibudget kan små minskningar i födointag medföra en stor påverkan på fettupplagring inför flyttning.

Länsstyrelsen avser också att förbättra området som häcknings- och rastlokal för fåglar genom att återställa vissa våtmarker som tidigare torrlagts på halvön.

Det finns behov av att modernisera och ändra föreskrifterna i hela det befintliga naturreservatet, framför allt att införa B föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB om vilka skötselåtgärder ägare och innehavare av särskild rätt till marken ska tåla för att syftet med reservatet ska tillgodose. Länsstyrelsen avser därför att arbeta vidare med ett nytt beslut för de delar av reservatet som inte ingår i detta beslut.

Övriga planerade skyddsåtgärder

Störningseffekter på fåglar från flygfarkoster har studerats. Störning från helikopter har kunnat noteras på så långa håll som 1200 m höjd eller 4,8 km lateralt avstånd. Olika effekter har noterats. En helikopter som plötsligt dyker upp kan vara ett allvarligt hot för häckande fåglar, då fåglarna i paniken kan stöta ur ägg och ungar ur boet. Fåglarna störs sannolikt av flygfarkoster även under flyttningsperioden då deras energistatus är låg. Länsstyrelsen avser att ansöka om att Transportstyrelsen inför överflygningsförbud för bemannade luftfartyg.

Stallviken i norr omfattas av fredningsområde för fisk. Länsstyrelsen anser dock att det är angeläget att fiske som kan påverka mängden och storleksfördelning bland fiskar, skada artsammansättning bland marina organismer, skada och störa fåglar samt förstöra bottenstrukturer förbjuds i hela havsområdet. Nät- och ryssjefiske är ett hot mot sjöfågel som bland annat ska kunna dyka för att söka föda utan att riskera att fastna i fiskeredskap. För att bibehålla och utveckla naturliga bestånd av typiska fiskarter som till exempel torsk, skrubbskädda, rödspotta, piggvar, stensnultra, och skärsnultra vilka är en ingående del av den ekologiska funktionen och strukturen för de marina miljöerna i området skyddas dessa genom förbud mot nät- och ryssfiske. Vidare begränsar förbudet uppkomsten av spökfiske av förlorade nät och ryssjor i området som kan drabba sjöfågel, fisk och kräftdjur. Landvad skadar bottarna fysiskt och fångar arter som är typiska eller karakteristiska för den marina miljön. Länsstyrelsen avser därför att hemställa hos Havs- och vattenmyndigheten att fiskeregleringar införs i hela området. Fiske från land med handredskap bör dock vara tillåtet som tidigare i området med undantag för de delar av stranden som omfattas av beträdnadsförbud under den tid då förbudet gäller.

2024-05-29

511-5993-23

Beslutsförslaget skiljer sig från gällande beslut från 1972 huvudsakligen i följande avseenden:

Avgränsning

Naturreseptatet utvidgas genom detta beslut ut i det vattenområde som omger halvön. Tillträdesförbudet utvidgas också ut i vattenområdet.

Syfte

Syftet utvidgas till att även omfatta de marina värdena. Syftet specificeras och får en lydelse som överensstämmer med dagens lagstiftning.

Skälen för beslutet

Skäl för bildande av naturreseptat har inte formulerats i tidigare beslut. Enligt 7 kap. 5 § MB ska skälen för beslutet anges i ett reservatsbeslut.

Föreskrifter

Föreskrifterna som redan gäller i området har ändrats i förslaget så att de bättre följer Länsstyrelsen standardformuleringar.

5 § MB. Länsstyrelsen har bland annat lagt till en föreskrift där jakt med undantag för jakt på däggdjur, vitkindad gås, grågås, kanadagås, kråkfågel och havstrut under tiden 1 november – 28 februari förbjuds, samt ändrat föreskriften om täktverksamhet så att det i framtiden även är förbjudet att bedriva täkt på tång och fastsittande alger.

Beträdnadsförbudet utvidgas så att en betydande del av de grunda bottarna ingår. Beträdnadsförbudet ska inte gälla betesdriften. Åkerbruk förbjuds i de fuktigaste delarna av åkermarken på halvön där det under senare år inte bedrivits åkerbruk vilket ger förvaltaren möjlighet att sköta marken så att strandängsvadare och andra markhäckande arter gynnas.

6 § MB. B-föreskrifter saknas i beslutet från 1972. Enligt beslutsförslaget ska markägaren nu tåla att förvaltaren ordnar betesdrift, gräver och bearbetar mark för att skapa bar sand/jord, anlägger ängsvall, återställer hydrologin, fällor och röjer träd och buskar i delar av området samt ordnar och underhåller anläggningar för friluftslivet. Markägaren ska även tåla att bränning utförs som en viktig skötselmetod på framför allt hedarna och att naturvårdande jakt genomförs.

30 § MB. Nya föreskrifter som styr hur allmänheten får använda området har införts. Det är till exempel förbjudet att cykla annat än på befintlig väg och ha båt upplagd på stranden, ankrad eller förtöjd mellan kl. 22 och kl. 06, skada levande eller döda träd, buskar och grenar, anordna lägerverksamhet, tävlingar eller andra arrangemang, använda fällor som dödar ryggradslösa djur.

Synnerliga skäl

Naturvärdena i området har påverkats negativt av att hävden i delar av området under en följd av år varit bristfällig och ibland felaktig. Delar av strandängarna har

2024-05-29

511-5993-23

inte betats och hedarna har delvis fått växa igen. Både hedarnas och strandängarnas hävdberoende flora och fauna påverkas starkt negativt av igenväxning och felaktig hävd. Därtill har jakt varit tillåten och den jakt som har bedrivits i delar av området har pågått på ett sätt som riskerat att påverka fågellivet negativt.

Vallda Sandö är ett Natura 2000-område men reservatet bildades långt innan det pekades ut för att ingå i nätverket. Föreskrifterna från 1972 och skötselplanen från 1981 uppfyller enligt Länsstyrelsens bedömning inte de krav som ställs på förvaltningen av Natura 2000-områden. Gynnsam bevarandestatus kan inte långsiktigt upprätthållas för områdets naturtyper och arter inom Natura 2000-området. Förvaltarna av reservatet behöver få möjligheter att bedriva jakt på predatorer, bränna kustheden, sätta in betesdjur och röja sly och buskar i de naturbetesmarker där hävden har uteblivit, för att utpekade naturtyper och de naturvärden som finns i området ska bestå långsiktigt. Detta är inte möjligt idag då beslutet från 1972 helt saknar föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB.

Enligt 7 kap. 7 § fjärde stycket får beslut om upphävande endast fattas om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning. Länsstyrelsen bedömer att detta beslut inte innebär ett intrång i naturvärdet. Tvärtom är syftet med beslutet att förstärka områdets naturvärden varför en kompensationsåtgärd inte krävs.

Beslutets förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser

Vallda Sandö är ett område av riksintresse för naturvärden och för friluftslivet enligt 3 kap. 6 § MB samt ett område med särskilda hushållningsbestämmelser enligt 4 kap. 2 och 4 §§ MB. Det är ett särskilt bevarandeområde enligt rådets direktiv 92/43/EEG (4 kap 8 §, och 7 kap. 28 § MB, Natura 2000 Vallda Sandö (SE0510064). Art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet är styrande i skyddsarbetet och är bindande för medlemsstaterna. Syftet med direktiven är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden genom att alla länder tar ansvar för att säkra sin del av det gemensamma arv som naturen är. I Sverige ska områden i Natura 2000-nätverket prioriteras i naturvårdsarbetet enligt miljöbalken.

Strandängarna och havsområdet bedöms ha högsta naturvärdesklass i Kungsbacka kommuns naturvårdsprogram. I Naturvårdsverkets bevarandestrategi *Kust- och skärgårdsområden i Sverige* pekas; dokumenterat art- och populationsrika sträck- och häckfågelområden; stora välhävdade strandängar samt strandnära ljunghedslandskap ut som biotoper där Hallands län har ett särskilt ansvar för naturskydd, hänsyn och förvaltning. Dessa biotoper är väl representerade i området.

Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med bestämmelserna i 3 och 4 kap. MB samt med den för området gällande översiktsplanen och att detta beslut också innebär en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna. Beslutet följer Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden. Beslutet bidrar även till att uppnå miljö kvalitetsmålen *Hav i balans samt levande kust och skärgård*, *Ett rikt växt och djurliv* och *Ett rikt odlingslandskap*.

2024-05-29

511-5993-23

Intresseprövning

Länsstyrelsen anser, vid en intresseprövning enligt 7 kap. 25 § MB, att avgränsningen av området och föreskrifternas utformning i detta beslut innebär en rimlig balans mellan de värden som skall skyddas och det intrång detta innebär för enskilds rätt att använda mark och vatten.

Ärendets handläggning

Gåsflockarna har ökat betydligt i storlek de senaste 25 åren i Sverige. Vid Vallda Sandö är de ett problem för markägare. Det går inte att ha boskap på bete på våren och försommaren eftersom gräset betas av de stora flockarna gäss och unga spannmålsplantor på åkrarna är näringsrika och äts upp av gässen. Betestrycket på strandängarna har därför varit för högt i delar och för lågt i andra delar vilket också har missgynnat andra fågelarter som häckar och födosöker i kustnära områden. Sedan 2017 har det också inkommit klagomål och anmälningar till Länsstyrelsen och polisen om att det har pågått störande fågeljakt i naturreservatet ut över strandängar och de inre delarna av Stallviken, områden som tidigare varit viktiga som häcknings- och födosöksområde för vadare, gäss och änder. Även andra arter än de jaktbara skulle ha dödats. Länsstyrelsen inledde 2018 diskussioner med den markägare som jagade om hur problemet skulle kunna lösas och i slutet på året startade förhandlingar om inlösen av dennes mark. Länsstyrelsen träffade markägaren eller markägarens representant vid flera tillfällen. Markägaren var positiv till att sälja marken men var inte nöjd med den köpesumma som staten kunde betala. Förhandlingar avbröts 2022 och markägaren fick då beskedet att länsstyrelsen skulle gå vidare och ta fram ett förslag till nytt beslut för naturreservatet. Länsstyrelsen planerade att omarbete beslutet för en del av det befintliga naturreservatet och att utvidga naturreservatet så att de grunda marina områdena som omger halvön skulle ingå. Tillkommande berörda markägare kontaktades.

Länsstyrelsen har nu tagit fram ett förslag till utvidgning av reservatet och nytt beslut för delar av reservatet. Kända sakägare föreläggs att yttra sig över förslaget och föreläggandet kungörs i aktuella tidningar samt i Post- och inrikes tidningar.

Sammanfattning

Med hänvisning till ovanstående och då besluten från 1972 och 1983 ersätts av ett annat beslut som innebär ett motsvarande eller starkare områdesskydd bedömer Länsstyrelsen att det finns synnerliga skäl att upphäva sina tidigare beslut angående skydd i den aktuella delen av naturreservatet Vallda Sandö. Länsstyrelsen menar också att det är lämpligt att reservatet utvidgas i vattenområdet. Grunda bottnar av det slag som finns i vid Vallda Sandö har stor betydelse som lek- uppväxt- och födosöksområde för ett flertal arter bland små kräftdjur, snäckor och fiskar med flera. Det marina området har också ett väsentligt värde för fågellivet.

Bilagor

1. Skötselplan
2. Beslut från 1972 och 1983 med tillhörande kartor
3. Rödlistade och andra naturvårdsintressanta arter

Kartor:

© Naturvårdsverket, © Lantmäteriet, © Lantmäteriet Geodatasamverkan, © Länsstyrelsen Hallands län, © Riksantikvarieämbetet, © Havs- och Vattenmyndigheten.